

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ
Кафедра беларускага мовазнаўства

Анатацыя да дыпломнай работы

**СЕМАНТЫЧНАЯ АПАЗІЦЫЯ *ДАБРО* – *ЛІХА*
Ў БЕЛАРУСКАЙ ФРАЗЕАЛОГІІ**

Свірыда Дар'я Валянцінаўна

Навуковы кіраўнік:
кандыдат філалагічных навук дацэнт
Ю.В. Назаранка

Мінск, 2023

РЭФЕРАТ

Структура дыпломнай работы. Дыпломная работа складаецца з уводзінаў, трох глаў, заключэння, спіса выкарыстанай літаратуры (67 пазіцый) і двух дадаткаў. Аб’ём асноўнага тэксту – 51 старонка.

Ключавыя словы: апазіцыя, прэцэдэнтная лексема, фразеалагізм, семантычны аналіз, кампанентны аналіз.

Аб’ект даследавання – фразеафонд беларускай мовы (матэрыялам дыпломнай работы з’яўляецца двухтомны слоўнік фразеалагізмаў І.Я.Лепешава [28; 29]).

Прадмет даследавання – моўная рэалізацыя семантычнай апазіцыі *дабро – ліха* ў фраземах, канатацыя і семантычная нагрузка фразеалагізмаў з кампанентамі *дабро* і *ліха*.

Мэта – па магчымасці поўнае даследаванне лінгвістычнага ўвасаблення апазіцыі *дабро – ліха*, аналіз яе структурна-семантычнай рэалізацыі ў фразеалагізмах, выяўленне ролі ў фарміраванні моўнай карціны свету беларуса.

Метады даследавання – метады суцэльнай выбаркі; метады кампанентнага аналізу; метады семантычнага аналізу.

Атрыманя вынікі і іх навізна. Актуальнасць тэмы даследавання абумоўлена невычэпным багаццем лінгвістычных з’яў у фразеафондзе, у прыватнасці рэалізацыяй апазіцыйных адносін, што выводзіць работу за межы ўласна лінгвістыкі, часткова закранаючы пытанні сумежных навук, такіх, як філасофія, псіхалогія, сацыялогія, этыка.

Праведзенае даследаванне паказала, што фразеалагізмаў і з семантычнай рэалізацыяй лексемы «ліха», і ўстойлівых спалучэнняў, якія ўключаюць кампанент ліха (ці з кампанентам «дабро», але адмоўнай канатацыяй), значна больш за аналагічныя з лексемай «дабро». Такая перавага можа быць звязана з гістарычным мінулым нашай краіны, а таксама з менталітэтам народа ў цэлым.

Рэкамендацыі па ўкараненні. Матэрыял можа быць выкарыстаны пры вывучэнні беларускай мовы ў школе і ВНУ, а таксама пры распрацоўцы лекцый, спецкурсаў і спецсемінараў па мове.

Галіна прымянення: мовазнаўства, лексікалогія, фразеалогія.

РЕФЕРАТ

Структура дипломной работы. Дипломная работа состоит из введения, трех разделов, заключения, списка использованных источников (67 наименований), двух приложений. Объем основного текста – 51 страница печатного текста.

Ключевые слова: оппозиция, прецедентная лексема, фразеологизм, семантический анализ, компонентный анализ.

Объект исследования – фразеолофонд белорусского языка (материалом дипломной работы является двухтомный словарь фразеологизмов И. Я. Лепешева [28; 29]).

Предмет исследования – языковая реализация семантической оппозиции *добро – зло* во фразеологизмах, коннотация и семантическая нагрузка фразеологизмов с компонентом *добро – зло*.

Цель исследования – по возможности полно исследовать лингвистическое олицетворение оппозиции *добро – зло*, проанализировать её структурно-семантическую реализацию во фразеологизмах, определить роль в формировании языковой картины мира белорусов.

Методы исследования – анализ научной литературы по теме исследования; метод сплошной выборки; метод компонентного анализа; метод семантического анализа.

Полученные результаты и их новизна. Актуальность темы исследования обусловлена неисчерпаемым богатством лингвистических явлений во фразеолофонде, в частности реализацией оппозиционных отношений, что выводит работу за пределы собственно лингвистики, частично затрагивая вопросы смежных наук, таких, как философия, психология, социология, этика.

Проведённое исследование показало, что фразеологизмов и с семантической реализацией лексемы «зло», и устойчивых единиц, которые включают компонент зло (или с компонентом «добро», но негативной коннотацией), значительно больше, чем аналогичных с лексемой «добро». Такое преимущество может быть связано с историческим прошлым нашей страны, а также с менталитетом народа в целом.

Рекомендации по внедрению. Материал может быть использован при изучении белорусского языка в школе и вузе, а также при разработке лекций, спецкурсов и спецсеминаров по языку.

Область применения: языкознание, лексикология, фразеология.

THE ABSTRACT OF THE THESIS

Structure of the thesis. The thesis consists of an introduction, three sections, conclusion, list of sources used, including 67 titles, and two appendices. The volume of original text is 51 pages.

Keywords: opposition, precedent lexeme, phraseology, semantic analysis, component analysis.

The object of research is a phraseofond of the Belarusian language (the material of the thesis is a two-volume dictionary of phraseological units by I. Y. Lepeshev [28; 29]).

The subject of the research is the linguistic realization of the semantic opposition *good – evil* in phraseological units, connotation and semantic load of phraseological units with the component *good – evil*.

The aim of the research is to fully investigate the linguistic personification of the *good – evil* opposition, to analyze its structural and semantic implementation in phraseological units, to determine the role in the formation of the linguistic picture of the world of Belarusians.

Research methods – analysis of scientific literature on the subject of research; continuous sampling method; component analysis method; semantic analysis method.

The results obtained and their novelty. The relevance of the research topic is due to the inexhaustible wealth of linguistic phenomena in the phraseofund, in particular, the implementation of oppositional relations, which takes the work beyond the limits of linguistics proper, partially affecting issues of related sciences, such as philosophy, psychology, sociology, ethics.

The conducted research has shown that there are significantly more phraseological units with the semantic implementation of the lexeme "evil" and stable units that include the evil component (or with the component "good", but with a negative connotation) than there are similar ones with the lexeme "good". This advantage may be due to the historical past of our country, as well as the mentality of the people as a whole.

Recommendations for implementation. The material can be used in studying the Belarusian language at school and University, as well as in the development of lectures, special courses and special seminars on the language.

Field of application: linguistics, lexicology, phraseology.